นิภา อภัยวงศ์

ในงานเสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานเพลิงศพ

ครูนิภา อภัยวงศ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้พิมพ์หนังสือเล่มนี้

เป็นอนุสรณ์ ในการเสด็จพระราชดำเนิน
พระราชทานเพลิงศพ

ครูนิภา อภัยวงศ์

ณ

เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๒

จะเข้

"จะเข้" อ่านออกเสียงว่า จะเข้ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2505 "จะเข้ 1 น. หมายถึง เครื่องดนตรีไทยชนิดหนึ่ง มีรูปร่างคล้ายตัวจระเข้ ตัวเป็นโพรงวางยาวไปกับพื้น มีสาย 3 สาย มีนม 11 นม เป็นฐานรองรับสาย เมื่อกดนิ้วในขณะดีดทำให้มีเสียงสูงต่ำ มีขา 5 ขา ใช้บรรเลงผสมอยู่ในวงเครื่องสายและมโหรี ลักษณะนามเรียก ตัว....."

จะเข้เป็นเครื่องดีดชนิดหนึ่ง เข้าใจว่าแก้ไขมาจากพิณ ทำให้วางราบไปตามพื้น เพื่อให้นั่งดีดได้สะดวกและไพเราะ โดยเหตุที่ตัวพิณแต่เดิมทำเป็นรูปร่างอย่างจระเข้แต่ขุดให้กลวงเป็นโพรงข้างภายในเพื่อให้เกิดเสียงก้องกังวานจึงเรียกชื่อเครื่องดนตรีชนิดนี้ตามรูปร่างว่า **"จะเข้"** เช่นเดียวกับพิณของอินเดียที่ตอนตัวพิณเป็นรูปนกยูง ตอนปลายเป็นหางนกยูง ก็เรียกพิณชนิดนั้นว่า "มยุรี" แต่จะเข้ที่สร้างในตอนหลังนี้ ได้คิดปรับปรุงแก้ไขกันขึ้นใหม่ ไม่ทำเป็นรูปจระเข้ทีเดียว ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไปนี้ เข้าใจว่าเพื่อประโยชน์ในทางเสียงและเพื่อความสะดวกเป็นหลัก

ไทยรู้จักเล่นจะเข้มานานตั้งแต่สมัยต้นกรุงศรีอยุธยา การที่ทราบได้ว่าได้มีการเล่นจะเข้แล้วตั้งแต่สมัยนั้นก็เนื่องจากว่ามีกฎมณเฑียรบาล ออกมาครั้งสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991-2031) กำหนดไว้ว่า "....อนึ่ง ในท่อน้ำสระแก้ว ผู้ใดขี่เรือคฤ เรือประทุน เรือกูบ และเรือมีศาสตราวุธ ใส่หมวกหัวนอนมา ชายหญิงนั่งมาด้วยกัน อนึ่ง ทะเลาะตีด่ากัน ร้องเพลงเรือ เป่าปี่ เป่าขลุ่ย สีซอ ดีดจะเข้ กระจับปี่ ตีโทนทับ โห่ร้องนี่นั่น ถ้าหากว่าสิ่งเหล่านี้เข้ามาในท้ายสนมห้าม ถ้ามิได้ห้ามปราม เกาะกุม เอามาถึงศาลาให้แก่เจ้าน้ำเจ้าท่า โทษเจ้าพนักงานถึงตาย....." หลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีผู้นิยมเล่นจะเข้ และเครื่องดนตรีอื่น ๆ กันอย่างแพร่หลายจนล่วงล้ำเข้าไปใกล้เขตพระราชฐานจนถึงต้องมีการออกกฎมณเฑียรบาลขึ้น แต่ปรากฏว่าเพิ่งนำเอาจะเข้เข้ามาเล่นร่วมวงมาแต่ก่อนนั้น บางทีเครื่องดนตรีชนิดนี้จะเหมาะสำหรับเล่นเดี่ยว อีกทั้งในวงมโหรีเครื่องสี่ในสมัยนั้นก็มีกระจับปี่ซึ่งเป็นเครื่องดีดชนิดเดียวกันเป็นประธานอยู่แล้ว หรืออาจจะถือเอาว่า จะเข้เป็นเครื่องดนตรีของต่างชาติ *("จะเข้แต่เดิมเป็นเครื่องสังคีตของมอญ" ...สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ)*

ลักษณะของจะเข้

จะเข้เป็นเครื่องดนตรีที่โกลนขึ้นรูปและขุดเป็นโพรงภายในจากไม้ทั้งท่อน มีแผ่นไม้ปิดใต้ท้องไม้ที่นิยมใช้ทำจะเข้มักจะใช้ไม้ขนุน ลักษณะของจะเข้ได้วิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นสะพานเสียง และส่วนที่เป็นกล่องเสียง (กระพุ้ง) ขยายใหญ่กว่าส่วนแรก รูปแบบของกล่องเสียงหรือกระพุ้งมีอยู่สองแบบคือ **แบบใบมะยม** เป็นแบบโบราณมีลักษณะเรียกกว่าแบบหลังคือ **แบบใบขนุน** ซึ่งเป็นแบบที่คุณครูแสวง อภัยวงศ์ทำขึ้นและครูเอื้อ ฉัตรเฉลิม ช่างทำจะเข้ฝีมือดีที่จังหวัดชลบุรี ได้ใช้เป็นแบบในการทำมาตลอด

จะเข้ประกอบด้วยชิ้นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ตัวจะเข้
2. ไม้ปิดท้องจะเข้
3. ขาจะเข้
4. หลักผูกสาย
5. โต๊ะทองเหลือง
6. ลูกบิด
7. นม
8. หย่อง
9. รังไหม (รางไหม)
10. สายจะเข้
11. แหน
12. ไม้ดีด

1. ตัวจะเข้ ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน นิยมใช้ไม้แก่นขนุน เนื่องจากให้น้ำเสียงที่ไพเราะและลงน้ำมันชักเงาได้สวยงาม ไม้ที่ใช้จะเป็นไม้ท่อนใหญ่ ขนาดกว้างประมาณ 0.40 เมตร ยาว 1.5 เมตร หนา 0.15 เมตร ไม้ที่จะนำมาทำต้องทิ้งให้แห้งสนิท หากใช้ไม้ที่ยังไม่แห้งสนิท ภายหลังจะเข้อาจจะบิดโก่งหรือเสียงเปลี่ยนไปได้

ขั้นตอนการทำตัวจะเข้

1. เลื่อยด้านนอกให้เป็นรูปร่างจะเข้หยาบ ๆ
2. ใช้ขวานโยนขุดให้เป็นโพรงภายใน
3. แต่งโพรงด้านในด้วยสิ่ว
4. ตกแต่งด้านนอกด้วยกบ สิ่ว และถากให้ได้โค้งมนที่สมบูรณ์
5. ขุดแต่งด้านในให้ได้ความหนาตามที่ต้องการ ปกติจะมีความหนาประมาณ 2 เซนติเมตร
6. เซาะร่องทำสะพานเสียงสำหรับติดนมทางด้านบน และช่องรังไหม เจาะรูสำหรับใส่ลูกบิด แล้วขัดแต่งจะเข้ทั้งหมดด้วยกระดาษทรายให้เรียบร้อย

2. ไม้ปิดท้องจะเข้ นิยมใช้ไม้สนที่ได้จากลังบรรจุสินค้าเนื่องจากมีราคาถูกที่มีขนาดกว้างพอเหมาะ นำมาเลื่อยและไสให้ได้ขนาดความหนาประมาณ 1.5 เซนติเมตร แล้วเจาะรูระบายเสียง ขัดแต่งด้วยบุ้งและกระดาษทรายจนเรียบร้อยจึงนำไปติดกับตัวจะเข้ด้วยกาวหรือยึดบางจุดด้วยตะปู การเจาะรูระบายเสียงนี้แบ่งออกได้สองส่วนคือ ส่วนที่ตรงกับกระพุ้งจะเจาะคล้ายรังผึ้งเป็นรูกลม บ้าง รูปหยดน้ำค้างบ้าง หรือฉลุเป็นลวดลายให้สวยงาม อีกส่วนหนึ่งจะเป็นรูระบายเสียงที่เจาะตลอดช่วงตัวจะเข้ จำนวน 3 ช่อง รูระบายเสียงนี้ต้องทำให้มีขนาดพอดี เพื่อให้ได้เสียงจะเข้ที่กังวานและดังพอดี

3. ขาจะเข้ ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้ชิงชัน ไม้ประดู่ หรือ งาช้าง (จะเข้งา) บางทีก็ใช้ไม้เนื้ออ่อน เช่น ไม้โมก ไม้แก้ว มะนาวป่า ทำเช่นกันทั้งนี้เพื่อให้ได้สีไม้เนื้ออ่อนที่คล้ายกับสีงาช้าง หรือต้องการให้สีของขาจะเข้ตัดกับสีตัวจะเข้ให้ดูสวยงาม โดยใช้วิธีการกลึงให้ได้ขนาดที่ต้องการ แล้วจึงทาด้วยน้ำมันชักเงาก่อนนำไปติดกับตัวจะเข้

4. หลักผูกสาย ทำด้วยทองเหลืองแท่งนำมาเชื่อมต่อและแต่งด้วยตะไบให้สวยงามมีความยาวประมาณ 5 เซนติเมตร ด้านล่างทำเป็นขา 2 ขาสำหรับติดกับตัวจะเข้ โดยทำเป็นเกลียวแล้วขันน็อตติดด้านล่าง

5. โต๊ะทองเหลือง เป็นตัวรับการสั่นสะเทือนของสายไปยังกล่องเสียงหรือกระพุ้ง ตัวโต๊ะทำด้วยทองเหลือง 4 แผ่นบัดกรีต่อกันเป็นกล่องเล็ก ๆ คล้ายกล่องไม้ขีดมีขนาดกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5 เซนติเมตร สูง 2 เซนติเมตร ด้านหน้า ฉลุเป็นลวดลายโปร่งให้สวยงาม ด้านบนเป็นแผ่นเรียบที่ดัดโค้งเล็กน้อยมาจากแผ่นหลัง บัดกรีติดกับแผ่นด้านหน้าที่ฉลุเป็นลาย

6. ลูกบิด ใช้ไม้หรือวัสดุเช่นเดียวกับที่ใช้ทำขาจะเข้ โดยนำมาเหลาขึ้นรูปกลมมีขนาด ความยาวประมาณ 23 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7 เซ็นติเมตรจากนั้นจึงนำไปกลึงเป็นรูปร่างแล้วกรีดตกแต่งลายเส้น ขัดกระดาษทรายลงน้ำมันชักเงา

7. นมจะเข้ มีอยู่ 11 นม มีขนาดจากสูงไปหาต่ำลดหลั่นกันตามลำดับ ทำจากไม้เนื้ออ่อนที่มีเนื้อไม้ละเอียดมาก ๆ เช่นไม้โมกมัน นำมาฉลุเป็นรูปขาหยั่งคล้ายตัว A ตัด ตกแต่งเท้าและส่วนโค้งด้วยสิ่วและกระดาษทราย ด้านสันติ สาบนมซึ่งทำด้วยผิวไม้ไผ่เพื่อช่วยให้แข็งแรงทนทานต่อการเสียดสีและให้เกิดจุดสัมผัสกับสายเพียงจุดเดียวทำให้เสียงแน่นอนขึ้น

8. หย่องจะเข้ ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน เช่น ไม้โมกมัน ขนาดประมาณ 6.5 เซนติเมตร ด้านบนตกแต่งให้โค้งมน ตรงกลางเจาะเป็นรูตกแต่งให้โค้งรับกับขอบด้านนอก ด้านล่างทำเป็นเดือย 2 ข้างสำหรับเสียบติดกับตัวจะเข้ หย่องมีหน้าที่ รองรับสายจะเข้ที่ขึงมาจากลูกบิดไปยังหลักสาย และยกระดับสายทั้งสามสายของจะเข้ให้อยู่ในระดับเดียวกันและสัมพันธ์กับความสูงของนมและโต๊ะจะเข้ สมัยก่อนนิยมทำด้วยงาหรือเขาสัตว์

9. รังไหม (รางไหม) นิยมทำด้วยไม้เนื้ออ่อน มักจะทำจากวัสดุชุดเดียวกันกับที่นำมาทำลูกบิดและขาในจะเข้ตัวเดียวกัน ทำหน้าที่เสริมขอบช่องรังไหม มีลักษณะแบนคล้ายกรอบช่อง ขนาดประมาณ 20 เซนติเมตร

10. สายจะเข้ จะเข้มีอยู่ 3 สาย ได้แก่

สายเอก – เป็นสายที่ตั้งเสียงสูง อยู่ในตำแหน่งที่ 1 (นอกสุดจากผู้เล่น) แต่เดิมเป็นสายไหมฟั่นเกลียว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.20 มม. จะเข้ที่ใช้สายไหมจะมีความไพเราะน่าฟังมาก เนื่องจากสายไหมจะเป็นสายเกลียวกินแหนได้ดี ปัจจุบันใช้สายไนลอนแทนเนื่องจากสายไหมไม่ทนทาน ขาดง่าย

สายทุ้ม – เป็นสายที่อยู่ในตำแหน่งที่ 2 (ถัดเข้ามาจากสายเอก) เดิมใช้สายไหมเช่นเดียวกับสายเอก มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.50 มม. ตั้งเสียงไว้ต่ำกว่าสายเอกอยู่ 3 ขั้นคู่ จึงมีเสียงที่ทุ้มและกังวาน

สายลวดหรือสายฉ่าง – เป็นสายที่อยู่ในตำแหน่งที่ 3 (ในสุด) ใช้สายลวดทองเหลืองขนาดประมาณ 1.20 มม. เวลาดีดจะออกเสียงกินแหนเป็นเสียงโลหะกระทบดัง ฉ่าง ๆ (สายลวดกระทบโต๊ะทองเหลือง) จึงเรียกว่าสายฉ่าง

11. แหน – เป็นส่วนที่ทำให้เสียงจะเข้เกิดความกังวานโดยการผิวไม้ไผ่ชิ้นเล็ก ๆ สอดหนุนสายจะเข้ให้ลอยแล้วปรับระยะให้จุดสัมผัสของสายจะเข้กับโต๊ะมีเพียงชุดเดียว เวลาดีดสายจะเข้จะเกิดการสั่นสะเทือนและเสียดสีกับผิวโต๊ะทองเหลืองจึงทำให้เกิดเสียงที่กังวานไพเราะต่างจากเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ

12. ไม้ดีดจะเข้ – นิยมทำด้วยงา หรือเขาสัตว์หรือไม้เนื้อแข็ง ขึ้นรูปด้วยการกลึงรูปทรงคล้ายดอกจำปี พันด้วยด้ายหรือไหมญี่ปุ่น เพื่อใช้พันติดกับนิ้วมืออีกทีหนึ่ง

ขนาดของจะเข้

จะเข้ที่ทำขึ้นมีทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ตามความต้องการของผู้เล่น หากต้องการเสียงแหลมก็จะทำได้โดยลดขนาดของตอนหัวให้แคบลงหรือทำให้มีขนาดเล็กโดยการย่อส่วนลงมาเพื่อให้เด็กใช้บรรเลงเป็นต้น ซึ่งโดยมากมักนิยมขนาดกลาง เนื่องจากจะให้เสียงที่ไม่ทุ้มหรือแหลมเล็กเกินไป คือ มีความยาวประมาณ 130 เซนติเมตร ส่วนหัวกว้างประมาณ 29 เซนติเมตร ตอนท้าย (กระพุ้ง) กว้างประมาณ 11.5 เซนติเมตร ความยาวตอนหัวประมาณ 52 เซนติเมตร ตอนท้ายยาวประมาณ 80 เซนติเมตร สูงจากพื้นประมาณ 19 เซนติเมตร โดยที่ขาสูงประมาณ 7 เซนติเมตร

การฝึกหัดบรรเลงจะเข้

ระบบเสียง

จะเข้เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ฐานเสียงที่เกิดจะเกิดจากการสั่นสะเทือนของสายที่ถูกดีดแล้วสายไปเสียดสีกับผิวหลังโต๊ะทองเหลืองทำให้ได้เสียงที่ใสกังวานและไพเราะ ฉะนั้นการหนุนสายจะเข้ให้ลอยขึ้นเพื่อให้สายจะเข้เพียงสัมผัสกับหลังโต๊ะที่จุดเดียว โดยการเหลาผิวไม้ไผ่เล็ก ๆ เสียบรองระหว่างสายกับโต๊ะทองเหลืองแล้วปรับเลื่อนให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมเนื่องจากหลังโต๊ะทองเหลือมีความโค้งมน เวลาดีดสายก็จะสามารถกระพือได้มากและเสียดสีกับโต๊ะได้ดีซึ่งเรียกว่า **“กินแหน”**

การเทียบเสียงของจะเข้จะเทียบเสียงให้เท่ากับเสียงเพียงขลุ่ยออซึ่งมีระดับเสียงดังนี้

หย่อง นมที่1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที	โด	เร	มี	ลา	ซอล	สายเอก
ซอล	ลา	ที	โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที	โด	เร	สายทุ้ม
โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที	โด	เร	มี	ลา	ซอล	สายลวด

ท่านั่ง

การหัดจะเข้ในเบื้องต้นต้องจัดท่านั่งให้ดีเสียก่อน ลักษณะการนั่งจะนั่งพับเพียบขวาหลังตรง มือขวาวางทางขวาลักษณะเตรียมดีด มือซ้ายเกาะทางซ้ายใกล้กับหย่องจะเข้

การพันไม้ดีดและการใช้ไม้ดีด

การพันและการจับไม้ดีด ต้องพันไม้ดีดให้แน่น โดยนำไม้ดีดมาวางบนนิ้วชี้ข้างขวาในตำแหน่งระหว่างข้อนิ้วที่หนึ่งกับข้อนิ้วที่สอง ให้ไม้ดีดตั้งฉากกับนิ้วชี้ ใช้นิ้วกลางและนิ้วหัวแม่มือยึดส่วนโคนและปลายไม้ดีด โดยให้ไม้ดีดวางอยู่บนหลังนิ้วชี้ จากนั้นดึงเชือกขึ้นพันไขว้บนล่างสลับซ้ายขวา โดยเชือกจะไขว้เป็นกากบาททับกันประมาณสองรอบจึงผูกเงื่อนรัดด้านบน เวลาดีดใช้นิ้วหัวแม่มือกดที่ปลายไม้ดีด โดยที่ให้นิ้วหัวแม่มือขนานกับนิ้วชี้ การจับไม้ดีดจึงใช้เพียงสองนิ้วคือ นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือเท่านั้น ส่วนที่เหลือให้ยึดขนานกับนิ้วชี้เพื่อความสวยงามและเพื่อรับน้ำหนักจากนิ้วชี้บ้าง

ภาพแสดงท่านั่งในการบรรเลงจะเข้

ภาพแสดงการใช้นิ้วข้าม

การดีดจะเข้

การดีดจะเข้ จะต้องใช้ทั้งข้อมือและแขนประกอบกันในส่วนของข้อมือการฝึกขั้นแรกอาจใช้วิธีการโบกมือไปมาคล้ายกับการโบกมือลาจากกัน เพื่อให้เข้าใจและคุ้นเคยกับการสะบัดข้อมือในการดีดจะเข้ ส่วนมือซ้ายวางลงในตำแหน่งที่พร้อมจะใช้นิ้วในการกดในตำแหน่งต่าง ๆ บนนมจะเข้ตามทำนองเพลง การลงไม้ดีด ปักไม้ดีดลงให้ได้ฉากใช้นิ้วหัวแม่มือดันปลายไม้ดีดให้แน่นโดยการขึงแรงระหว่างการดันไม้ดีดด้วยหัวแม่มือกับการงอปลายนิ้วชี้เพื่อให้เชือกที่รัดไม้ดีดกับนิ้วชี้นั้นกระชับขึ้น ปัดไม้ดีดบนสายเข้าออกสลับกัน การปัดไม้ดีดออกเรียกว่า "ไม้ดีดออก" การปัดไม้ดีดเข้าเรียกว่า "ไม้ดีดเข้า" ฝึกหัดดีดสายเอกสายเดียวเฉพาะสายเปล่า ดีดไม้ดีดออก เข้า สลับกันไป ประกอบกับการสะบัดข้อมือให้เกิดความชำนาญและได้เสียงที่ใสไม่บอด การดีดไม้ดีดเข้า ไม้ดีดออกในจังหวะที่สม่ำเสมอนี้ เรียกว่าการ **"การดีดเดินทำนอง"** การดีดในแต่ละวรรคตอนของเพลงมีจำนวนครั้งเป็นได้ทั้งเลขคู่ และเลขคี่ หากจำนวนครั้งเป็นเลขคู่ ต้องเริ่มใช้ไม้ดีดออก หากเป็นเลขคี่ให้เริ่มด้วยไม้ดีดเข้า ไม้ดีดของการเล่นจะจบด้วยไม้ดีดเข้าเสมอ

การดีดกรอ – คือการดีดเข้าออกสลับกันถี่ ๆ ยาวไม่น้อยกว่า 5 ไม้ดีด โดยเริ่มด้วยไม้ดีดเข้าก่อนเสมอ

การดีดสะบัด – คือการดีดไม้ดีดเข้าออกเข้าต่อเนื่องกันอย่างรวดเร็วโดยเสียงที่เกิดจะมาสะดุดลงที่ไม้ดีดเข้าสุดท้าย ประกอบด้วย

สะบัดเสียงเดียว – คือการดีดสะบัดอยู่กับที่ในเสียงใดเสียงหนึ่งเพียงเสียงเดียว

สะบัดสองเสียง – คือการดีดสะบัดให้ได้เสียงสองเสียง

สะบัดสามเสียง – คือการดีดสะบัดให้ได้เสียงสามเสียง

การดีดลักไม้ดีด – คือการเริ่มลงไม้ดีดด้วยไม้ดีดเข้าก่อนแล้วจึงดีดตามด้วยไม้ดีดคี่จะเป็น เข้า เข้า ออกเข้า แทนที่จะใช้ไม้ดีดคู่เป็น ออกเข้าออกเข้า อย่างปกติ

การวางนิ้วและการใช้นิ้ว

การวางนิ้วและใช้นิ้วเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เล่นจะเข้ได้ดี และมีท่าทางที่สวยงาม การลงนิ้วจะต้องกดคุ่ม ๆ บนแต่ละนมตามเสียงที่ต้องการปกติจะใช้นิ้ว 3 นิ้ว คือ นิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง ส่วนนิ้วหัวแม่มือและนิ้วก้อยนั้น จะใช้ช่วยเมื่อเวลาดีดถ่วงจังหวะ (เสียงทิงนอย) เมื่อเล่นเสียงธรรมดาก็ใช้แต่ 3 นิ้วกดคุ่ม ๆ ดีดให้ได้เสียงที่กังวานชัด เมื่อต้องการถ่วงจังหวะก็ใช้นิ้วหัวแม่มือด้านมีเล็บ กดสายลวดให้ตรงกับเสียงที่นิ้วชี้กดในขณะนั้น หากเสียงที่เล่นขณะนั้นไปตกที่นิ้วนางก็จะใช้นิ้วก้อยช่วยเมื่อต้องการดีดถ่วงจังหวะจะต่างจากการใช้นิ้วหัวแม่มือตรงที่ต้องคว่ำนิ้วลงแล้วใช้หลังเล็บกดสาย แต่นิ้วก้อยนั้นใช้ปลายมือกดสายลงไป

นิ้วเรียง เป็นการใช้นิ้วชี้ กลาง และ นาง กดบนนมจะเข้เมื่อต้องการบรรเลงเสียงที่ต่อเนื่องกัน เช่น ต้องการบรรเลงเสียงบนนมที่ 1, 2, 3 หรือ นมที่ 7, 6, 5 ตามลำดับ นิ้วเรียงจะใช้ได้ทั้งลำดับขึ้นและ ลำดับลง หากบรรเลงเรียงลำดับขึ้น ก็จะเริ่มด้วยนิ้วนางก่อนแล้วจึงใช้นิ้วกลางและนิ้วชี้ตามลำดับ แต่ถ้าเล่นบรรเลงลำดับลงก็จะเริ่มด้วยนิ้วชี้ก่อนแล้วจึงใช้นิ้วกลางและนิ้วนางตามลำดับ

นิ้วข้าม เป็นการใช้นิ้วนาง และ นิ้วชี้ ในการบรรเลงทำนองที่ต้องเล่นข้ามเสียง ไม่ได้เรียงลำดับกัน เช่น ต้องการบรรเลงในเสียงนมที่ 1, และที่ 3 หรือจาก นมที่ 5 ไปนมที่ 7 ก็จะเริ่มด้วยการใช้นิ้วนางกดลงในเสียงแรก แล้วจึงก้าวนิ้วชี้ไปกดเสียงที่สองในการดีดเสียงต่อมา ในทำนองเดียวกัน หากเป็นการไล่เสียงลง เช่น จากนมที่ 3 ลงมาหานมที่ 1 ก็ต้องเริ่มด้วยใช้นิ้วชี้ก่อน แล้วจึงตามด้วยการใช้นิ้วนางในการบรรเลง ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะดวกรวดเร็วและดูสวยงามในการใช้นิ้วบรรเลง

นิ้วรุก – นิ้วร่น หลังจากที่ใช้นิ้วเรียงและนิ้วข้ามในการบรรเลงแล้ว หากยังมีเสียงที่ยังต้องการบรรเลงอย่างต่อเนื่องอีก ถ้าเป็นการบรรเลงที่ลำดับเสียงขึ้น จะต้องใช้นิ้วชี้กดเล่นรุกนิ้วขึ้นไปยังตำแหน่งเสียงที่ต้องการ เช่น การบรรเลงเสียงของนมที่ 1, 2, 3, 4, 5 ติดต่อกัน นิ้วที่กดเวลาดีดบนนมที่ 1, 2, 3 จะเป็นนิ้วเรียง คือ นิ้วนาง นิ้วกลาง และนิ้วชี้ ส่วนนิ้วที่กดเวลาดีดบนนมที่ 4, 5 นั้นจะเป็นนิ้วชี้ที่กดรุกขึ้นไป เรียกว่า **"นิ้วรุก"** ในทำนองที่กลับกัน หากเป็นการบรรเลงลำดับเสียงลง ถ้ามีเสียงที่ยังต้องการเล่นต่อไปอีก หลังจากการใช้นิ้วเรียงหรือนิ้วข้ามไปแล้วก็จะใช้นิ้วนางกดแทงลงเล่นเสียงต่อไป คล้ายกับนิ้วรุกแต่เป็นการบรรเลงร่นลงมาโดยใช้นิ้วนาง ลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า **"นิ้วร่น"** โดยสรุป นิ้วรุก จะเป็นการใช้นิ้วชี้ในการบรรเลงต่อเนื่อง ขาขึ้น ส่วนนิ้วร่น เป็นการใช้นิ้วนางในการบรรเลงต่อเนื่อง ขาลง

นิ้วสะบัดขึ้น คือการใช้นิ้วนาง – กลาง – ชี้ กดเล่นเสียงเรียงกันสามเสียงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง เช่น กดนมที่ 4, 5, 6 และกรีดนิ้วขึ้นจากนมอย่างรวดเร็ว ให้สัมพันธ์กับการใช้ไม้ดีดสะบัดสามเสียง คือ เข้าออกเข้า โดยเร็วเช่นกัน

นิ้วสะบัดลง คือการใช้นิ้วชี้ – กลาง – นาง กดเล่นเรียงเสียงกันสามเสียงจากสูงไปหาเสียงต่ำ เช่น กดนมที่ 6, 5, 4 และกรีดนิ้วขึ้นจากนมอย่างรวดเร็วให้สัมพันธ์กับการใช้ไม้ดีดสะบัดสามเสียง คือ เข้าออกเข้า โดยเร็วเช่นกัน

ภาพแสดงการใช้นิ้วเรียง

ภาพแสดงการใช้นิ้วกระทบสายฉ่าง

เม็ดพรายในการบรรเลงจะเข้

การดีดเก็บหรือเดินทำนองเพลง เป็นการบรรเลงโดยใช้ไม้ดีดออก ไม้ดีดเข้าอย่างถี่ ๆ สม่ำเสมอ บางครั้งก็จะสอดแทรกด้วยการกรอหรือสะบัดเป็นแห่ง ๆ ไปแล้วแต่ทำนองกลอนเพลงและสอดแทรกทำนองกลอนเพลงเด่นในการเพลงที่เป็นทางเก็บ เช่น แขกมอญ สุรินทราหู ฯ

การดีดขยี้ เป็นการดีดเก็บทำนองเพลงที่ได้ถูกขยายแทรกลงในทำนองเพลงหลัก ซึ่งต้องเล่นติดต่อกันโดยเร็วและรวบจังหวะให้ได้ความยาวเท่าเดิม

ตัวอย่าง

ซ - ซ	ซ - ซ	ฟมร ร	ม ฟ ซ ล	ทลซ ลท	-ร่ด่ทด่ม่ร่ด่	ซลทด่ร่-ด่	-ซ-ด่ร่ด่ทล
		ท					
ซ	ซ						

การดีดกระทบสาย เป็นการดีดเสียงคู่แปด ระหว่างสายเอกกับสายลวด โดยใช้นิ้วชี้หรือนิ้วกลางคู่กับนิ้วหัวแม่มือในการกดเสียง โดยการจีบนิ้วหัวแม่มือเข้ากับนิ้วใดนิ้วหนึ่ง คว่ำมือลงใช้เล็บนิ้วหัวแม่มือกดเล่นบนสายลวด สำหรับสายเอกใช้นิ้วชี้หรือนิ้วกลางกดเล่นบนเสียงที่ต้องการ ส่วนการดีดกระทบสายที่จะต้องใช้นิ้วนางนั้น จะใช้นิ้วก้อยกดเล่นบนสายลวดคู่กับนิ้วนางแทนการใช้นิ้วหัวแม่มือ

1. การดีดกระทบสายได้สองเสียง เป็นการดีดด้วยไม้ดีดเข้าสองครั้งโดยดีดสายลวดก่อน แล้วจึงดีดสายเอกทีหลังจะได้เสียงออกเป็น ทิง - นอย

ตัวอย่าง

- ซ	- ล	- ท	- ร่	- ล	- ท	- ร่	- ม่
- ซ	- ล	- ท	- ร่	- ล	- ท	- ร่	- ม่

2. การดีดกระทบสายได้สามเสียง ใช้ไม้ดีด ออก เข้า เข้า ในการดีดตามลำดับ โดยดีดสายเอก สายลวดและสายเอก จำนวนสามไม้ดีดตามลำดับ จะได้เสียงออกเป็น นอย - ทิง - นอย

ตัวอย่าง

ด - ด	ด - ร	ด - ม	ด - ฟ	ด - ซ	ด - ล	ด - ท	ด - ด่
ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด่

3. การดีดกระทบสายได้สี่เสียง เป็นการดีดไม้ดีดออกเข้าบนสายเอกเปล่ากับสายลวดเปล่าอย่างละครั้งจะได้เสียงที่หนึ่งและสองตามลำดับ แล้วจีบนิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือคว่ำมือลง ใช้เล็บนิ้วหัวแม่มือตบลงบนสายลวดในตำแหน่งเสียงที่ต้องการในขณะที่เสียงสายเปล่ายังไม่ขาดหาย จะได้เสียงที่สาม ส่วนนิ้วชี้จะกดบนสายเอกบนตำแหน่งเสียงคู่กับสายลวด เมื่อลงไม้ดีดเข้าไม้ดีดสุดท้ายบนสายเอกจะได้เสียงที่สี่ เสียงที่ออกได้เป็น นอย-ทิง-งึด-เดิ็ง

ตัวอย่าง

ด ซ	ด ม	ลซฟม	ร ท	ด ล	ด ท	ลทร่ม่	ฟ่ ซ่
ดซ	ดม		ดท	ดล	ดท		ซ่

การดีดกระทบสามสาย (ผลึ่ง) เป็นการดีดสายทั้งสามให้ได้เสียงออกมาพร้อมกัน โดยใช้นิ้วชี้กดลงบนนมที่สามของสายทุ้มแล้วดีดพร้อมกันสามสาย โดยใช้ไม้ดีดเข้า จะได้เสียง โด คู่แปดสามเสียง

ตัวอย่าง

	ด	-ดมฟ	ซ ด		ด	-ดมฟ	ซ ด
----	-ซทด		ซทด	--ดทซ	ซทด		ซทด
	ด		ด		ฟ ด		ด

การดีดกระทบสองสาย เป็นการดีดสายสองสายพร้อมกันให้ได้เสียงคู่แปด จะดีดสายเอกกับสายทุ้ม หรือ สายทุ้มกับสายลวดก็ได้ จะมีทั้งที่เป็นเสียงเดียวกันเช่น ดีดสายเอกนมที่ 4 คู่กับสายเปล่าสายทุ้ม หรือสายเปล่าสายทุ้มกับสายลวดนมที่ 4 การกระทบที่เป็นเสียงคู่อื่นเช่น สายเอกนมที่ 3 คู่กับสายเปล่าสายทุ้มเป็นต้น บางทีก็มักเรียกกันว่า การกระทบเสียงแคน

ตัวอย่าง

	---ซ	--มฟซ	-ซ-ซ	---ฟ	-ซ	--ทด่ม่	-ด่-ร่
----	---ซ		-ซ		-ซ		

โดยสรุป การดีดกระทบสายจะเป็นการดีดเสียงคู่ของสายอย่างน้อยสองสายโดยจะต้องมีเสียงสายเปล่าอย่างน้อยหนึ่งสายเป็นเสียงหลักและการดีดจะใช้ไม้ดีดเข้าเท่านั้น

การดีดตอดเสียง เป็นการดีดเสียงสายเปล่ายืนพื้นคล้ายกับการดีดแบบเก็บทำนองโดยเร็ว ถี่ ๆ แล้วใช้นิ้วชี้กดหย่อง ตอดเสียงเป็นช่วง ๆ ตามทำนองเพลงโดยไม่ให้เสียงที่เกิดบอด การลงไม้ดีดโดยเร็วกับการกดนิ้วตอดบนสายจะต้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี มิฉะนั้นเสียงที่ได้จะบอดและกระอึกกระอัก เช่น เพลงกราวในวรรคที่ 3

ตัวอย่าง

ด ด ด ด	ด ด ด ท	ด ด ด ล	ด ด ด ซ	ด ด ด ฟ	ด ด ด ท	ด ด ด ล	ด ด ด ซ

การดีดพรมนิ้ว เป็นการลงนิ้วกลางเล่นบนเสียงใดเสียงหนึ่งเพียงเสียงเดียวอย่าง ถี่ ๆ การลงนิ้วทำคล้ายกับการลงนิ้วตอดเสียง แต่จะต่างกันตรงที่การตอดเสียงนั้น จะลงนิ้วตามจังหวะทำนองเพลงบนเสียงที่ต้องการและไม้ดีดที่ใช้เป็นลักษณะของการดำเนินทำนองโดยเร็ว แต่การลงนิ้วพรมนั้น เป็นการลงนิ้วบนเสียงเพียงเสียงเดียวอย่าง ถี่ ๆ ไม้ดีดที่ใช้จะเป็นลักษณะของการกรอไม้ดีด จะได้เสียงสายเปล่าและเสียงที่ลงนิ้วพรมดังสลับกันไป

ตัวอย่าง

– – ฟมด	– ด – –	-ฟมด-ฟมด	มดมดมดมด	– – – – ด
	– ด			
	– ด			

การดีดโปรยเสียง เป็นการแทงนิ้วรุก หรือนิ้วร่น พร้อมกับดีดกรอให้ได้เสียงที่เคลื่อนไหวจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง หรือจากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ ต่อเนื่องกันอย่างสนิท

ตัวอย่าง

→

– – ฟมด	– ด –ดม	– – – ด่	– – – ท	– – – ซ
	– ด			
	– ด			

การดีดรูดสาย เป็นการดีดสายลวดจากตำแหน่งเสียงหนึ่งไปอีกตำแหน่งเสียงหนึ่งไม่ว่าจะเป็นจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงหรือจากเสียงสูงไปยังเสียงต่ำ โดยการคว่ำมือซ้ายให้เล็บหัวแม่มือกดสายลวดคล้ายกับการดีดกระทบทิง-นอย พร้อมกับดีด การลงไม้ดีดสำหรับการรูดสายนี้ทำได้สองแบบ คือ ใช้ไม้ดีดแบบการกรอคล้ายกับการดีดโปรยอย่างหนึ่ง กับการใช้ไม้ดีดเก็บดำเนินทำนองโดยเร็ว การดีดรูดสายในลักษณะหลังนี้มักจะใช้คู่กับการดีดกระทบสายสองเสียง (ทิง-นอย) ตามหลัง

ตัวอย่าง

	– ด่		– ฟ
ด ฟ ซ ล	ท ด่	ด ด่ ท ล	ซ ฟ

การดีดปริบ เป็นการดีดให้ได้เสียงที่เต้นระริกออกมาในตัวเล็กน้อยโดยการใช้นิ้วลักษณะนิ้วข้าม คือเอื้อมนิ้วชี้ขึ้นไปกระทบเสียงที่สูงกว่าหนึ่งหรือสองเสียงแล้วจึงกลับมาสะดุดลงที่เสียงเริ่มต้นเดิม ไม้ดีดที่ลงจะใช้ไม้ดีดสะบัดซึ่งจะต้องทำโดยเร็วและได้เสียงที่หนักที่เสียงสุดท้าย

ตัวอย่าง

- - ดมด	- ท - ด	- - ดมด	-ท - ซ	- - ซทซ	- ฟ - ซ
	- ซ		- ซ		- ซ

โน้ตบันทึก

ในการบันทึกโน้ตเพลงไทยสำหรับจะเข้นั้น ที่นิยมกันมากจะมีด้วยกันอยู่ 2 แบบ คือ การบันทึกโน้ตแบบตัวเลข และการบันทึกโน้ตแบบตัวอักษร

การบันทึกโน้ตแบบตัวเลข จะใช้เลข 0-6 ในการบันทึกบนตารางสามช่องแทนตำแหน่งนิ้วและเสียงที่เล่น คือ

เลข 0 แทนสายเปล่า
" 1 แทนนมที่ 1
" 2 แทนนมที่ 2
" 3 แทนนมที่ 3
" 4 แทนนมที่ 4
" 5 แทนนมที่ 5
" 6 แทนนมที่ 6
" $\dot{0}$ แทนนมที่ 7
" $\dot{1}$ แทนนมที่ 8
" $\dot{2}$ แทนนมที่ 9
" $\dot{3}$ แทนนมที่ 10
" $\dot{4}$ แทนนมที่ 11

แผนผังแสดงตำแหน่งตัวเลขที่ใช้แทนนิ้วต่าง ๆ บนนมจะเข้

สายเปล่า

0	1	2	3	4	5	6	$\dot{0}$	$\dot{1}$	$\dot{2}$	$\dot{3}$	$\dot{4}$	สายเอก
0	1	2	3	4	5	6	$\dot{0}$	$\dot{1}$	$\dot{2}$	$\dot{3}$	$\dot{4}$	สายทุ้ม
0	1	2	3	4	5	6	$\dot{0}$	$\dot{1}$	$\dot{2}$	$\dot{3}$	$\dot{4}$	สายลวด
นม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	

การบันทึกโน้ตแบบตัวอักษร เป็นการบันทึกตัวโน้ตเป็นตัวอักษร ด ร ม ฟ ซ ล ท บนตาราง 3 ช่องเป็นการแทนตำแหน่งนิ้วและเสียงที่เล่นบนนมจะเข้ทั้ง 11 นม คือ

สายเปล่า

ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด̇	ร̇	ม̇	ฟ̇	ซ̇	สายเอก
ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ̇	ล̇	ท̇	ด̇	ร̇	สายทุ้ม
ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด̇	ร̇	ม̇	ฟ̇	ซ̇	สายลวด

นม 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

เครื่องหมายต่าง ๆ ในการบันทึกโน้ตเพลง

1. การดีดออก ^
2. การดีดเข้า v
3. การดีดสะบัดขึ้น ⌒
4. การดีดสะบัดลง ◡
5. การกรอไม้ดีดลากเสียงยาว ⁀

แบบฝึกหัดการดีดไล่นิ้วจะเข้เบื้องต้น

1. ฝึกหัดการใช้ไม้ดีดคู่สายเปล่า

v ^ v ^

ด ด ด ด	ด ด ด ด	ด ด ด ด	ด ด ด ด

2. ฝึกหัดการใช้ไม้ดีดคี่สายเปล่า

^ v ^

- ด ด ด	- ด ด ด	- ด ด ด	- ด ด ด

3. ฝึกการดีดตบสายลวด

^ v ^   ^ v ^

- ด ด ด	- ด ด	- ด ด ด	- ด ด
	ด		ด

4. ฝึกหัดการตีดกระทบสายลวด

ด ด	ด ด	ด ด	ด ด ด
– ด	– ด	– ด	ด

5. ฝึกหัดการตีดนิ้วเรียงขึ้น

ด ร ม ฟ	ด ม ฟ ซ	ด ฟ ซ ล	ด ซ ล ท	ด ล ท ด่	ด ท ด่ ร่	ด ด่ ร่ ม่	ด ร่ ม่ ฟ่

6. ฝึกหัดการตีดนิ้วเรียงลง

ด ฟ่ ม่ ร่	ด ม่ ร่ ด่	ด ร่ ด่ ท	ด ด่ ท ล	ด ท ล ซ	ด ล ซ ฟ	ด ซ ฟ ม	ด ฟ ม ร

7. ฝึกหัดการตีดนิ้วรุก

ด ร ม ฟ	ร ม ฟ ซ	ม ฟ ซ ล	ฟ ซ ล ท	ซ ล ท ด่	ล ท ด่ ร่	ท ด่ ร่ ม่	ด่ ร่ ม่ ฟ่

8. ฝึกหัดการตีดนิ้วร่น

ซ่ ฟ่ ม่ ร่	ฟ่ ม่ ร่ ด่	ม่ ร่ ด่ ท	ร่ ด่ ท ล	ด่ ท ล ซ	ท ล ซ ฟ	ล ซ ฟ ม	ซ ฟ ม ร

9. ฝึกหัดการตีดเดินทำนอง

ม ด ร ม	ฟ ร ม ฟ	ซ ม ฟ ซ	ล ฟ ซ ล	ท ซ ล ท	ด่ ล ท ด่	ร่ ท ด่ ร่	ม่ ด่ ร่ ม่

ร่ ด่ ท ร	ด่ ท ล ด่	ท ล ซ ท	ล ซ ฟ ล	ซ ฟ ม ซ	ฟ ม ร ฟ	ม ร ด ม	ร ด ร ด

10. ฝึกหัดการดีดนิ้วข้าม

ฟ ด ฟ ร	ซ ฟ ล ซ	ล ฟ ล ซ	ด่ ล ร่ ด่	ร่ ล ร่ ด่	ฟ่ ร่ ซ่ ฟ่	ซ่ ม่ ซ่ ฟ่	ซ่ ด่ ฟ่ ม

ฟ่ ท ม่ ด่	ม่ ล ด่ ท	ด่ ฟ ท ซ	ท ม ซ ฟ	ซ ด ฟ ร	ฟ		ร ม ฟ
					ท ร ด	ร ซ ด ล	ด

11. ฝึกหัดการดีดกระทบสองเสียง

- ด	- ร	- ม	-ฟ	- ซ	- ล	- ท	- ด่
- ด	- ร	- ม	-ฟ	- ซ	- ล	- ท	- ด่

- ร่	- ม่	- ฟ่	- ซ่	- ซ่	- ฟ่	- ม่	- ร่
- ร่	- ม่	- ฟ่	- ซ่	- ซ่	-ฟ่	- ม่	- ร่

- ด่	- ท	- ล	- ซ	- ฟ	- ม	- ร	- ด
- ด่	- ท	- ล	- ซ	- ฟ	- ม	- ร	- ด

12. ฝึกหัดการดีดกระทบสามเสียง

ด - ด	ด - ร	ด - ม	ด - ฟ	ด - ซ	ด - ล	ด - ท	ด - ด่
ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด่

ด - ร่	ด - ม่	ด - ฟ่	ด - ซ่	ด - ซ่	ด - ฟ่	ด - ม่	ด - ร่
ร่	ม่	ฟ่	ซ่	ซ่	ฟ่	ม่	ร่

ด - ด่	ด - ท	ด - ล	ด - ซ	ด - ฟ	ด - ม	ด - ร	ด - ด
ด่	ท	ล	ซ	- ฟ	ม	ร	ด

13. ฝึกหัดการดีดกระทบสี่เสียง

ด ดด	ด ร	ด ม	ด ฟ	ด ซ	ด ล	ด ท	ด ด่
ด	ดร	ดม	ดฟ	ดซ	ดล	ดท	ดด่

ด ร่	ด ม่	ด ฟ่	ด ซ่	ด ซ่	ด ฟ่	ด ม่	ด ร่
ดร่	ดม่	ดฟ่	ดซ่	ดซ่	ดฟ่	ดม่	ดร่

ด ด่	ด ท	ด ล	ด ซ	ด ฟ	ด ม	ด ร	ด ด
ดด่	ดท	ดล	ดซ	ดฟ	ดม	ดร	ดด

□□□□□□□□□□□□□□

วิโรจน์ สุภาลูน

20 ตุลาคม 2541

เพลงมุล่ง

ท่อน 1 สำหรับทางจะเข้

				4 6 3	4 3 2 1	0 1 2 3	
- - - -	2 2 2 2	3 2 4 3	2 - 2	0			- - - -
			3				

			0 1 2 3	4 3 2 1	0 1 2 3	3 0 1 0	3 2 1 0
- 2	2	22 2					
- 3	3 3 3	3					

321 2 3	432 3 4	1̇ 0̇ 6 3	6 4 3 2	1 2 3 4	3 0 1 0	3 2 1 0	2-123234

346 - 4	0̇ 6 0̇ 4	6 3 4 2	1 2 3 4	3 4 5 6	5 4 5 6	5 4 3 4	0̇ 4 5 6

0 1 3 4	06543 0̇	6 0̇ 1̇ 0̇	6 5 4 3	6 4 3 2	23210	3 1 2 3	4 2 3 4
					2		

3 4 5 6	5 4 5 6	5 4 0̇ 4	0̇ 4 5 6	4 5 6 0̇	6 5 6 0̇	60̇1̇06 0̇	6 5 4 3

6 4 3 2	23210	3 1 2 3	4 2 3 4	0 0 - 0	6 4 - 4	4 3 2 3	6 4 - 4
	2			3	0		0
				0			

0̇ 1̇ 0̇ 6	5 4 - 4	4 3 2 3	4 2 - 2	3 1	3 0 - 0	0 0 - 0	6 4 - 4
	0		0	2 3	3	3	0
					0	0	

4 3 2 3	6 4 - 4	0̇ 0̇ 6 0̇	4 6 3 6	4 6 3 4	2 3 1 2	3 1	3 0 - 0
	0					2 3	3
							0

ท่อน 1 เที่ยวกลับ

00 0				463	4321	0123	6430
3	2222	3243	2 -2	0			
0			3				

310			123	4321	0123	3010	3210
2	1230	3012	0				

32123	43234	1063	6432	1234	3010	3210	1032

4364	0604	6342	1234	3456	5456	5434	0456

0134	06543 0	6010	6543	6432	23210	3123	4234
					2		

3456	5456	5404	0456	4560	6560	60106 0	6543

6432	23210	3123	4234	00-0	64-4	4323	64-4
	2			3	0		0
				0			

0106	54-4	4323	42-2	3 1	30-0	00-0	64-4
	0		0	23	3	3	0
					0	0	

4323	64-4	0060	4636	4634	2312	3 1	30-0
	0					23	3
							0

ท่อน 2

00 -0	0 -6	0610	6404	4333	2301	2324	3210
3							
0	6						

0 0	0 6	0610	6406	4303	2 1	2364	3210
					23		
00	06						

3101	3134 3	6106	5604	543			
				2	234	5465	4323
					3		

6434	6460 6	2432	1230	20			
				34	2312	1030	3210

00 -0	04 -4	6064	3210	4301	2341	2324	3210
3	0						
0							

00 -0	04 -4	6064	3210	3301	2341	2124	3210
3	0						
0							

กลับต้น

ท่อน 3

00 - 0	06 - 6	0̇61̇0̇	640̇6	0̇560̇	6345	6360̇	3̇0̇1̇2̇
3.							
0	6						

60̇1̇0̇	3̇1̇06	560̇4	0̇456	0̇560̇	1̇345	6360̇	3̇0̇1̇2̇

60̇1̇2̇	1̇0̇1̇2̇	1̇0̇60̇	3̇0̇1̇2̇	4̇3̇2̇4̇	3̇2̇1̇3̇	2̇1̇0̇2̇	1̇0̇64

60̇1̇2̇	1̇0̇1̇2̇	1̇0̇3̇0̇	3̇0̇1̇2̇	4̇3̇2̇4̇	3̇2̇3̇2̇	1̇2̇1̇0̇	1̇065

0345	4560̇	1̇2̇1̇0̇	6560̇	2̇1̇2̇0̇	1̇2̇1̇2̇	0234	3456

0 6	0 0̇	1̇2̇1̇0̇	6560̇	2̇1̇2̇0̇	1̇2̇1̇2̇	0234	3456
06	00̇						

0̇1̇0̇6	3543	1431	0134	5654	5432	3210	2346

0̇1̇0̇6	3543	1431	0134	5654	5432	3210	2346

2342	3456	2432	432				
			2	22 2	33 3	4321	0123
				3	4		

			3	6366	630̇0̇	1̇065	4560̇
4323	6345	2432	432				

1̇0̇60̇	3̇0̇1̇2̇	61̇0̇6	4634	3	0134	1346	3460̇
				234			

1̇0̇63	6432	1030	1234	1316	4634	1314	3640̇

1̇0̇63	6432	1030	3210	2102	1021	0123	6̇4̇44

6432	1234	6064	3210	2102	1021	0123	6444

6432	1234	6064	3210	4234	3210	6343	2301

2 23	6444	0345	61̇0̇6	3456	0̇654	1̇1̇0̇1̇	0̇0̇60̇
2							

6646	4434	6461	4340	313		123	4654
				0	2320	0	

						เที่ยวแรก	
2101	2432	4234	6432	3210	3012	4234	3213

เที่ยวหลัง (over the first six columns)

2102	10 0	3 01	-3-4	-1̇0̇6	46-0̇		
	2	2					

กลับต้น

เพลงจีนแส 2 ชั้น

ท่อน 1

สำหรับเดี่ยวจะเข้

- - - ซ	- - - ซลท	- ล - ท	- ด่ - ร่	ทลซ ลท	- ร่ - ม่	ทร่ท ล ซ	- ม - ร

		- - - ม	- - - ซ	ทลซ ลท	ร่ ม่ร่ท ล	ท ล ซ ม	ซลทลซมซ
- ท - ท	- - - ร		- - -				
		- - - ม					

- ซ	ซ - ซ	ฟมร ร	ม ฟ ซ ล	ทลซ ลท	ด่ร่ด่ทด่ม่ร่ด่	ซลทด่ร่-ด่	ซด่ ร่ด่ทล
		ท					
- ซ	ซ						

ลทด่ ทล	ลซฟมฟล ฟ	ลฟมรมฟ ม	ฟมรดรม ร	รมฟ ลท	ดมฟมรท ม	ฟ ม ร ท	รมฟมรท ร

ร ร	ร ม ร ร	ซลท ซทซ	มซม รมร		ร ม	ท ล ท ซ	ล ม ซ ร
- ท			- ท	ร ซ ล ท	ล ท		

ซ ม ร	ล ซ ม ร	ท ล ซ ม	ร ม ล ซ	ฟ่ ม่ ร่ ซ่	ล ท ร่ ม่	ซ ล ท ม่	ร่ ท ล ซ
ท							

ฟ ม ล ร	ร ม ฟ	ซ ล ท ฟ	ซ ล ท ซ	ล ท ด่ ล	ท ด่ ร่ ม่	ร่ ด่ ท ด	ซ ด่ ท ล
	ท						

ท ร่ ล ท	ล ฟ ม ล	ฟ ม ร ฟ	ม ร ม ร	ม ฟ ล ท	- ท ร่ ม่	ฟ่ ม่ ร่ ด่	ท ล - ร่

ไม่กลับต้น

ท่อน 2

- - - ซ	- - - ม	- - - ร	- - - ท				- ซ่
				- ซ - ล	- ท - ด่	- ร่ - ม่	ฟ่ ซ่

- - ท ล	ซ ล ท ซ	ล ฟ ซ ม	ฟ ร ม		ร ม	ร ม ซ ม	ซ ร - ม
			ท	ร ซ ล ท	ล ท		

- - - -	ร ม ฟ ซ	ล - ท	- - - -	ด่ ม่ ร่ ท	ม่ ร่ ท ล	ร่ ท ล ซ	ท ล ซ ม
		ท					

- - - ซ	ล ซ ล ม	- - - ร	ม ร ม			ร ม ร	
			ท	ร ท ล ซ	ร ซ ล ท	ท	ร ท ล ซ

ด ซ่	ด ม่	ล ซ ฟ ม	ร ท	ด ล	ด ท	ล ท ร่ ม่	ฟ่ - ซ่
ด ซ่	ด ม่		ด ท	ด ล	ด ท		ซ่

- - ท ล	ซ ล ท ซ	ล ฟ ซ ม	ฟ ร ม		ร ม	ร ม ซ ม	ซ ร - ม
			ท	ร ซ ล ท	ล ท		

- - - -	ม ร ซ ม	ซ ร ม	- - - -	ซ ม ร			
		ท		ท	ม ร ท ล	ร ท ล ซ	ท ล ซ
							ม

	ร ม	ฟ ซ ล ซ	ฟ ม ร	ร	ม ร ม	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ซ
ซ ล ท ร	ล ท		ซ	ล ท ด	ท		

ร่ ท ร่ ล	ซ ล ท ร่	ม่ ร่ ท ล	ท ล ร่ ท	ร่ ล ท ซ	ล ซ ท ล	ท ซ ล ม	ซ ม ล ซ

ซ ซ ล่ ซ่	ล่ ม ซ่ ร	ม ร ซ่ ม	ซ่ ร ม ท	ร ท ม ร	ม ท ร ล	ท ล ร ท	ร ล ท ซ

- - ร่ ท	- - ล ซ	- - ท ล	- - ซ ม	- - ซ ม	- - ร		
- -					- - ท	- - ร ท	- - ล ซ

- ท	ร่ ท ล ซ	- ล	ท ล ซ ม	- ม	ซ ม ร		
					ท	- ท	ร ท ล ซ
- ซ		- ซ		- ม		- ซ	

- ซ ซ ท	- ท ร ล	- ล ท					
		ฟ	- ฟ ล ม	- ม ซ ร	- ม - ซ	- ล ม ซ	- - - -

ร ม	ม - ม	ม ฟ ล ม	ม - ม	ซ ม ซ ร	- ม - ซ	- ล ม ซ	- - - -
ล ท							
	- ม		ม				

- ซ	- ล	- ท	- ร่	- ล	- ท	- ร่	- ม่
- ซ	- ล	- ท	- ร่	- ล	- ท	- ร่	- ม่

ร่ ม่ ฟ่ ซ่	ฟ่ ม่ ร่ ท	ม่ ร่ ท ล	ร่ ท ล ซ	ล ท ร่ ม่	ร่ ด ท ล	ท ล ซ ฟ	ม ร - ซ

ไม่กลับต้น

ท่อน 1 เที่ยวกลับ

- - - -	- - ร ร	- - ร ม	ร ร ร ร	ร	ม	ร ม ซ ล	ซ ฟ ม ร
				ซ ล ท	ล ท ร		

	ร ม	ร ม ซ ล	ร่ ท ล ซ	ล ท ร่ ม่	ร่ ด่ ท ล	ซ ร ม ฟ	ซ ท ล ซ
ท ท ล ท	ด ท						

ฟ ม ล ร	ร ม ฟ	ซ ล ท ร่	ซ ด่ ท ล	ม่ ร่ ล ท	ด่ ซ ล ท	ด่ ซ ด่ ม่	ร่ ด่ ท ล
	ล						

ฟ ล ฟ ท	ล ร่ ม่ ฟ่	ท ม่ ท ด่	ร่ ฟ่ ม่ ร่	ล ท ร่ ล	ท ล ซ ม	ร ม ซ ล	ซ ฟ ม ร

ร - ร	ร - ร	ซ ซ ร ซ	ล ท ด่ ร่	ล ท ร่ ล	ท ล ซ ม	ร ม ซ ล	ซ ฟ ม ร
ร	ร						

				ม	ด ม ซ ล	ท ล ซ ม	ร่ ท ล ซ
ท ท ร ท				ซ ท ร			
	ร ร ม ร	ม ม ซ ม	ซ ซ ล ซ				

	- ฟ		- ล	ด ซ ล ท	ด่ ม่ ร่ ด่	ซ ล ท ด่	ร่ ด่ ท ล
ด ร - ร	ม ฟ	ด ฟ - ฟ	ซ ด				

	- ฟ		- ร	ด ฟ ล ท	ล ท ร่ ม่	ฟ่ ม่ ร่ ด่	ท ล - ร่
ด ร่ ด่ ท	ล ฟ	- - ดลซ	ฟมร				

ไม่กลับต้น

ท่อน 2 เที่ยวกลับ

- - - ซ	- - - ม	- - - ร				- - - ร่	- ม่ - ซ่
			- - - ท	- - - ล	- - - ท		

- - ร่ ท	ร่ ล ท ซ	ล ฟ ซ ม	ฟ ร ม		ม	ร ม ซ ม	ซ ร - ม
			ท	ร ซ ล ท	ล ท ร		

ซ ม ร				ซ ม ร			
ท	- - - -	ม ร ท ล	- - - -	ท	ม ร ท ล	ร ท ล ซ	ท ล ซ
							ม

	ร ม	ซ ล ซ ร	ซ ม ร	ร ม	ร ซ ล ท	ร่ ม่ ร่ ท	ร่ ท ล ซ
ร ซ ล ท	ล ท		ท	ล ท			

ซ่ ซ่	ม่ ม่	ร่ ร่	ท ท	ด ล ล	ด ท ท		- ซ่
- ด	- ด	- ด	- ด	ด	ด	ท ด่ ร่ ม่	ฟ่ ซ่

- - - -	ร่ ท ร่ ซ่	- ฟ่ ซ่ ม่	ฟ่ ร่ ม่ ท	ล ซ ล ท			
					- ร - ม	ฟ ซ - ฟ	ม ร - ม

			- ท	- ทร่ท	- ล - ซ	- ลทล	- ซ - ม
- - - ซ่	- ฟ ม ร	ม ซ่ - ฟ	ม ร -				

- - - ซ	ม	ซ ร ซ ม	- ร				
	- ท ร		- ท	ร ท ล ซ	ร ซ ล ท	ร ม ร ท	ร ท ล ซ

ไม่กลับต้น

รทรล	ซลทร	มรทล	ทลรท	รทลซ	ลซลท	ทลซ	
						ม	ซมลซ

	-ร		-ท		-ล		-ซ
ดล-ล	ทร	ดซ-ซ	ลท	ดม-ม	ซล	ดร-ร	มซ

รลรท	รลทซ	ลทลซ	ทซลม	ซรซม	ซรม		
					ท	รซรท	รลทซ

รลทซ	ซลท	รทรล	ซลทร	มรมท	ซลรม	ซ่มซ่ร	ซรมซ่
	ร						

ร่ทลซ	มซรซ	มร	ซ	มร			
		ทม	รทล	ทม	รทลซ	ทลซร	ซทลซ

ดทซล	มซรซ	มร	ซ	มซรม			
		ทม	ทรท		ทรลร	ทลซท	ลซลซ

		ซทรท	ซรมร	ซลทล	ซทรท	ซรมร	ซมซ่ม
ดซลซ	ดลทล						

ซ่ซ่ซ่ม	ซ่ม่ร่ท	ร่ร่ร่ท	ร่ทลซ	ลทร่ม่	ร่ทร่ล	ซมทร	-ซ่
							ม่ซ่

ไม่กลับต้น

วิโรจน์ สุภาลูน

20 ตุลาคม 2541